

АНКЕТА О РАДНОЈ СНАЗИ МОДУЛ О РАДНИМ ВЕШТИНАМА, 2022.

Модул о радним вештинама представља истраживање спроведено уз постојећу Анкету о радној снази (АРС), током 2022. године. Прикључивање модула редовном АРС истраживању имало је за циљ добијање информација о конкретном сету питања на тему употребе вештина на послу.

Упитник је унапред дефинисан Евростатовом методологијом, са основним циљем да се утврди одговарајућа расподела утрошеног времена потребног за извршење одређених радних задатака, а кроз различите аспекте пословних вештина, као што су: употреба дигиталних уређаја, ангажовање у физички захтевним задацима, обављање прецизних задатака прстима, рад на релативно компликованим прорачунима, читање докумената у вези са послом и других.

Испитаници:

Лица старости 15–74 године која су:

- У посматраној седмици била запослена
- У посматраној седмици нису била запослена, али су остала без посла у претходна 24 месеца

→ КОРИШЋЕЊЕ ВЕШТИНА У РАДУ

Коришћење осам модулом предвиђених вештина посматрано је кроз пропорцију времена потребног за њихово извршење, и то према понуђеној скали:

1. Већина радног времена (75–100%)
2. Половина радног времена и више (50–74%)
3. Део радног времена (25–49%)
4. Мало радног времена (1–24%)
5. Нимало радног времена (0%)

Варијабле су обухватиле:

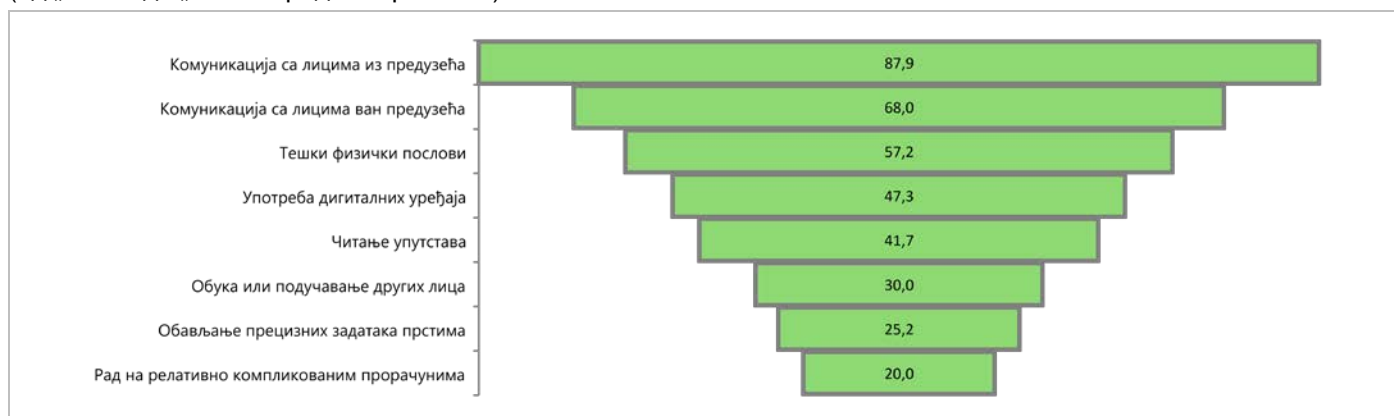
- ✓ Употребу дигиталних уређаја
- ✓ Читање упутстава и техничке документације у вези са послом
- ✓ Рад на релативно компликованим прорачунима
- ✓ Бављење тешким физичким пословима
- ✓ Обављање прецизних задатака прстима
- ✓ Комуникацију са лицима из истог предузећа или организације
- ✓ Комуникацију са лицима ван предузећа
- ✓ Обуку или подучавање других лица

У 2022. години најчешће коришћена радна вештина била је „Комуникација са лицима из истог предузећа или организације“. Готово 90% свих испитаника (било да су запослени или су тренутно без посла) улазе у усмену пословну комуникацију са колегама током радног времена – у распону од мањег сегмента радног времена до целог радног дана. Са лицима изван предузећа или организације комуницира приближно 70% свих испитаника у различитим пропорцијама радног времена.

Скоро 60% испитаника изјавило је да се бави тешким физичким радом, од чега 26% половину радног времена и више, а 31% мање од половине радног времена.

Остале вештине биле су много мање у употреби, при чему су се сложене калкулације најмање користиле. Само 20% испитаника користило је ову вештину у неком опсегу, при чему половина њих у ограниченом делу радног дана (до 25% свог радног времена).

Графикон 1. Процент испитаника који користе радне вештине у било ком обиму радног времена (од „мало“ до „већина радног времена“)

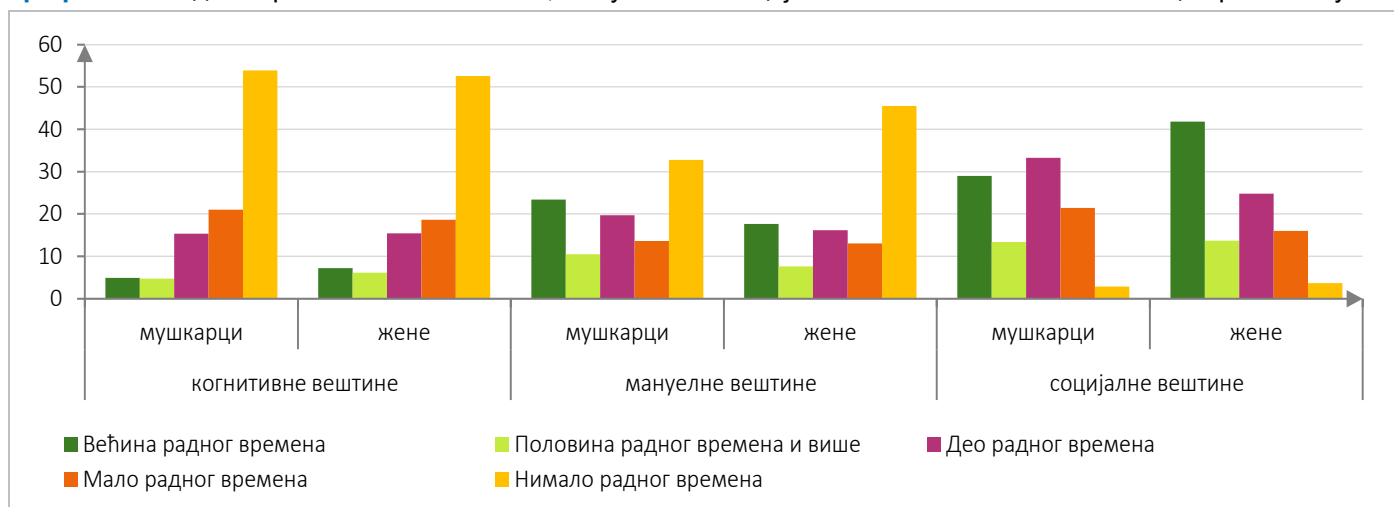

КОГНИТИВНЕ, МАНУЕЛНЕ И СОЦИЈАЛНЕ ВЕШТИНЕ

Груписањем појединачних радних вештина добијамо три главне групе. Свака од њих комбинује две појединачне вештине које се обављају у различитим деловима радног времена а међусобно се не искључују (појединац може обављати више задатака истовремено).

Читање упутстава и Рад на релативно компликованим прорачунима = **КОГНИТИВНЕ ВЕШТИНЕ**
 Тешки физички послови и Обављање прецизних задатака прстима = **МАНУЕЛНЕ ВЕШТИНЕ**
 Комуникација са лицима из предузећа и ван предузећа = **СОЦИЈАЛНЕ ВЕШТИНЕ**

Графикон 2. Удео коришћења когнитивних, мануелних и социјалних вештина запослених лица према полу

Употреба социјалних вештина предњачи код оба пола, па се 29% испитаника и 42% испитаница изјаснило да ове вештине користи у већем делу свог радног времена, док је свега 3% испитаника и скоро 4% испитаница изјавило да социјалне вештине не користи уопште.

Мануелне вештине су заступљене у већем делу радног времена код мушких испитаника са 23% и женских са 18%, док 33% мушкараца и 45% жена не користи мануелне вештине у току свог радног дана.

Когнитивне вештине су најмање заступљене, па их више од половине испитаника оба пола уопште не користи (54% мушкараца и 53% жена). (Графикон 2)

➔ СТЕПЕН АУТОНОМИЈЕ ПРИ ОБАВЉАЊУ РАДНИХ ЗАДАТАКА

Упитник садржи две варијабле које имају за циљ да идентификују колико испитаник може утицати на начин на који обавља посао, односно мере степен слободу у одлучивању око **редоследа** и **садржаја** радних задатака, при чему варијабле не мере стварни степен аутономије, већ субјективну перцепцију испитаника.

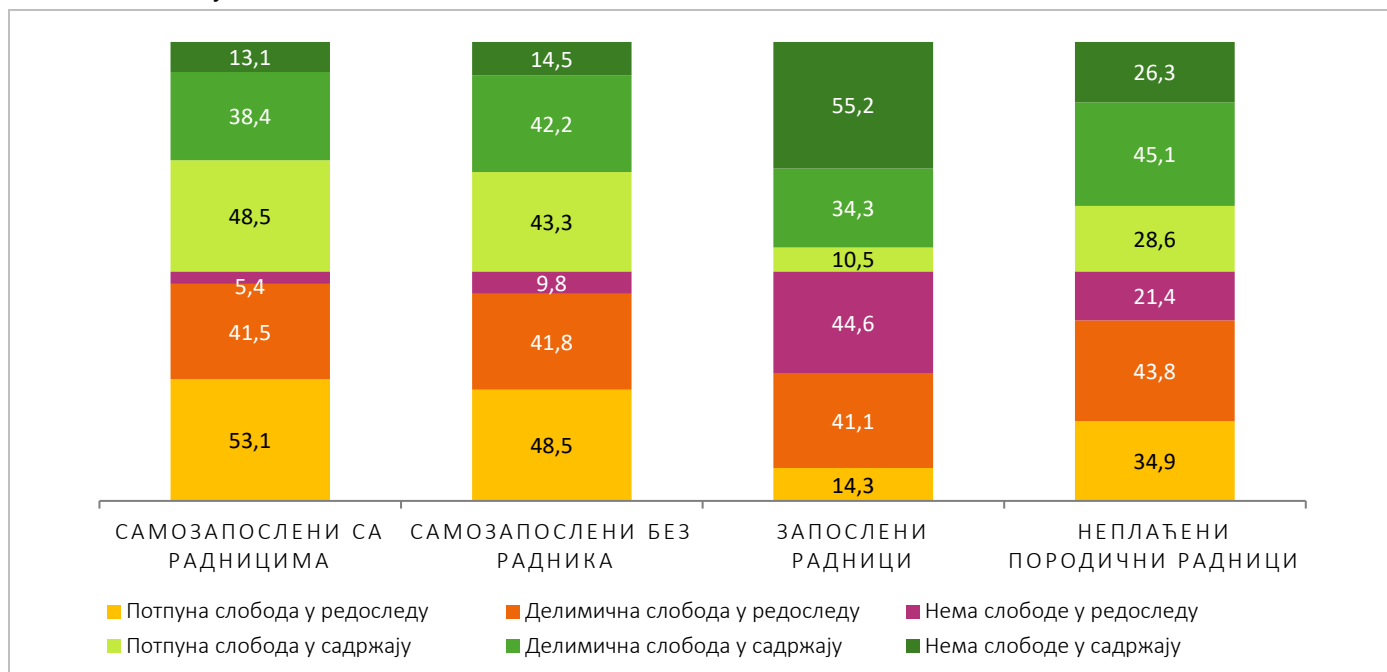
Скала одговора:

1. Лице има потпуну слободу
2. Лице може донекле да утиче
3. Лице не може да утиче

Резултати истраживања показују да степен аутономије пропорционално расте са годинама старости испитаника, односно да већи број старијих испитаника сматра да има потпуну (или бар делимичну) слободу у одређивању **редоследа** и **садржаја** својих радних задатака у односу на своје млађе колеге (приказ у одељку: резултати).

Знатне разлике у степену самосталности у одлучивању на послу приметне су у односу на статус запосленог лица. Око половине лица која имају приватну праксу или бизнис, без обзира на то да ли запошљавају раднике или не, остварују потпуну слободу и у **садржају** и у **редоследу** обављања својих радних задатака (од 43% до 53%). За разлику од њих, запослени радници остварују свега 10,5% потпуне слободу у садржају и 14,3% у редоследу, док је тај проценат нешто виши у случају неплаћених породичних радника (28,6% потпуне слободу у садржају и 34,9% у редоследу).

Графикон 3. Степен аутономије запослених лица у редоследу и садржају радних задатака према статусу на главном послу

➔ СТЕПЕН РЕПЕТИТИВНОСТИ РАДНИХ ЗАДАТАКА

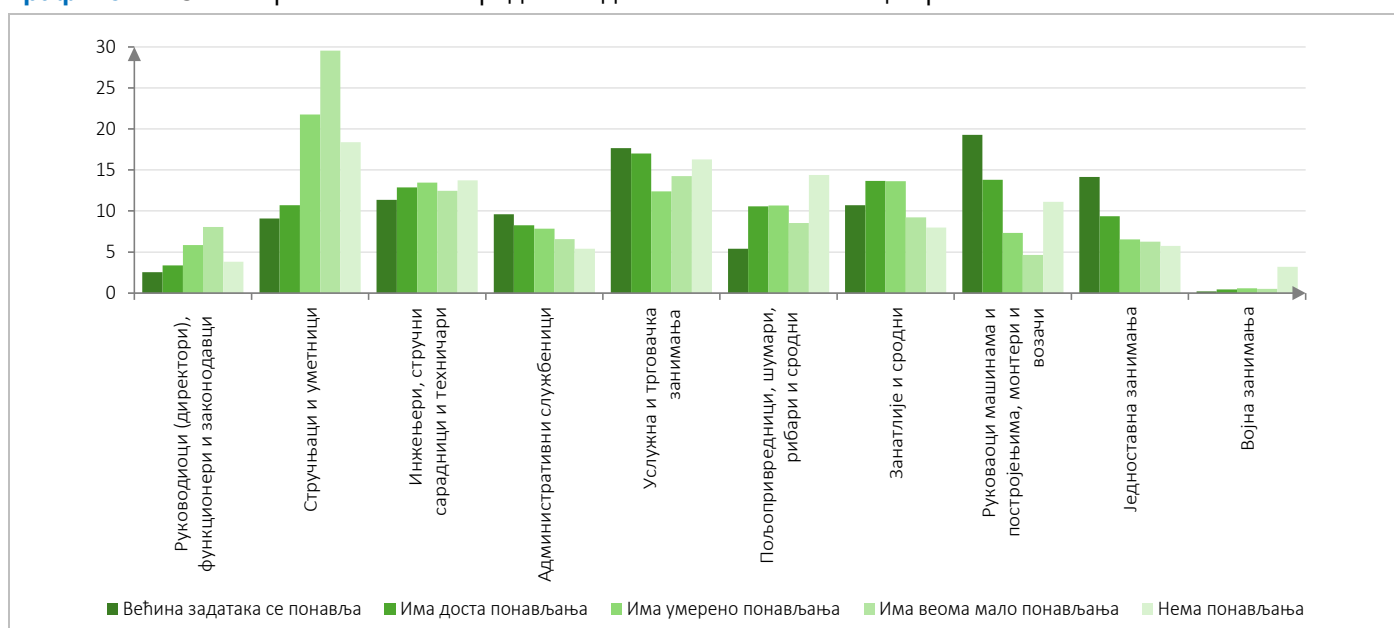
Степен понављања истих радних задатака, тј. задатака које испитаник спроводи на исти начин, без икаквих варијација/промена/прилагођавања, процењен је према понуђеној скали:

1. Већина задатака се понавља
2. Има доста понављања
3. Има умерено понављања
4. Има веома мало понављања
5. Нема понављања

Резултати показују да испитаници у оквиру обављања својих свакодневних радних задатака имају доста или умерено понављања, док је само 5% њих навело да репетитивности истих задатака нема уопште.

Већина испитаника који су се изјаснили да им се већина задатака понавља налази се у групи занимања Руковаоци машинама и постројењима, монтери и возачи, Услужна и трговачка занимања, као и у групи Једноставних занимања. Највећи проценат испитаника на чијем главном послу има веома мало или нема нимало понављања радних задатака налази се у групи Стручњаци и уметници (скоро 30% веома мало понављања и око 18% нимало понављања).

Графикон 4. Степен репетитивности радних задатака запослених лица према занимањима

➔ СТЕПЕН СТАНДАРДИЗАЦИЈЕ РАДНИХ ЗАДАТАКА

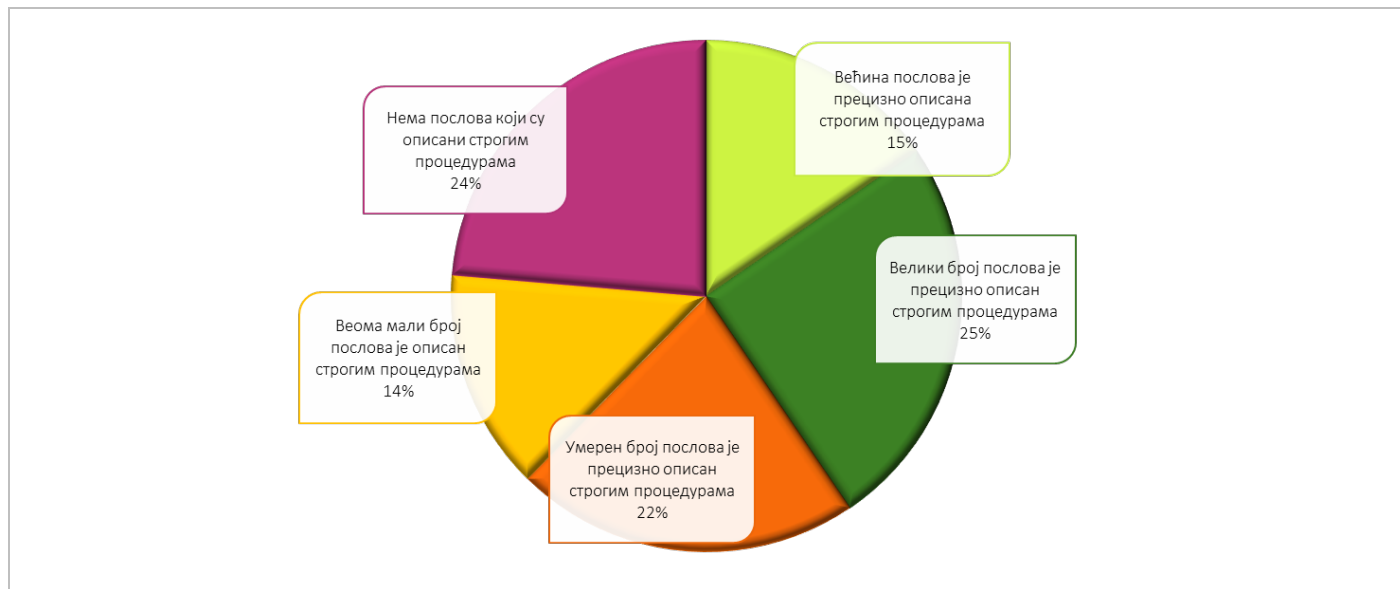
Стандардизација радних задатака процењена је кроз придржавање строго дефинисаних процедура које омогућавају или помажу извршење радних задатака. Строге процедуре, у том смислу, представљају правила која одређују време и редослед радњи, метод који ће се користити за извршавање задатка, као и методе саопштавања добијених резултата.

Скала:

1. Већина послова је прецизно описана строгим процедурама
2. Велики број послова је прецизно описан строгим процедурама
3. Умерен број послова је прецизно описан строгим процедурама
4. Веома мали број послова је прецизно описан строгим процедурама
5. Нема послова који су описани строгим процедурама

Степен стандардизације је готово равномерно распоређен према понуђеној скали одговора, па тако 15% испитаника наводи да је већина послова које обављају прецизно описана строгим процедурама, док, на другој страни, 24% запослених наводи да нема послова који су описани строгим процедурама. Значајније разлике су приметне уколико се одговори посматрају према групама у статусу запослених лица или другим сегрегацијама (приказ у одељку: резултати).

Графикон 5. Процент степена стандардизације радних задатака запослених лица

РЕЗУЛТАТИ

① Коришћење вештина у раду

Табела 1. Коришћење вештина у оквиру радног времена, сви испитаници, %

	Већина радног времена	Половина радног времена и више	Део радног времена	Мало радног времена	Нимало радног времена	Укупно
Употреба дигиталних уређаја	18,6	6,9	11,4	10,4	52,8	100,0
Читање упутстава	3,9	4,2	14	19,6	58,3	100,0
Рад на релативно компликованим прорачунима	2,6	2,3	5,8	9,3	80,0	100,0
Тешки физички послови	17,7	8,6	16,6	14,3	42,8	100,0
Обављање прецизних задатака прстима	8,6	2,5	6,7	7,4	74,8	100,0
Комуникација са лицима из предузећа	22,0	11,2	32,1	22,6	12,1	100,0
Комуникација са лицима ван предузећа	22,5	9,6	17,4	18,5	32,1	100,0
Обука или подучавање других лица	4,6	2,6	8,6	14,2	70,0	100,0

Табела 2. Коришћење вештина у оквиру радног времена, запослени, %

	Већина радног времена	Половина радног времена и више	Део радног времена	Мало радног времена	Нимало радног времена	Укупно
Употреба дигиталних уређаја	19,4	7,1	11,7	10,8	50,9	100,0
Читање упутстава	4,1	4,4	14,5	20,1	56,8	100,0
Рад на релативно компликованим прорачунима	2,7	2,3	6,0	9,7	79,3	100,0
Тешки физички послови	16,7	8,5	16,7	14,3	43,8	100,0
Обављање прецизних задатака прстима	8,5	2,4	6,9	7,7	74,4	100,0
Комуникација са лицима из предузећа	22,3	11,3	32,2	22,5	11,7	100,0
Комуникација са лицима ван предузећа	22,2	9,6	17,9	18,8	31,4	100,0
Обука или подучавање других лица	4,8	2,7	8,8	14,7	69,0	100,0

Табела 3. Запослени који **више од половине радног времена** користе наведене вештине, према групама делатности, %

	Употреба дигиталних уређаја	Читање упутстава	Рад на релативно компликованим прорачунима	Тешки физички послови	Обављање прецизних задатака прстима	Комуникација са лицима из предузећа	Комуникација са лицима ван предузећа	Обука или подучавање других лица
Укупно	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Пољопривреда	0,9	0,9	0,2	24,0	3,5	2,9	2,2	0,5
Индустрија	15,5	15,9	15,7	28,6	47,2	25,3	9,3	9,3
Грађевина	2,9	5,8	4,6	11,8	6,7	5,5	2,7	2,5
Услуге	80,7	77,4	79,5	35,5	42,7	66,4	85,8	87,6

Табела 4. Запослени према пропорцији радног времена проведеног у употреби **дигиталних уређаја**, по полу и образовном нивоу, %

		Већина радног времена	Половина радног времена и више	Део радног времена	Мало радног времена	Нимало радног времена
Укупно	Укупно	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	Без школе	-	-	-	-	0,2
	Нижи ниво	0,5	1,0	0,8	3,8	23,5
	Средњи ниво	36,6	45,7	51,0	65,9	70,3
	Високи ниво	62,9	53,3	48,2	30,3	6,0
Мушкарци	Укупно	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	Без школе	-	-	-	-	/
	Нижи ниво	0,5	1,1	1,0	3,3	22,9
	Средњи ниво	34,7	46,7	56,9	72,4	72,5
	Високи ниво	64,8	52,2	42,1	24,3	4,3
Жене	Укупно	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	Без школе	-	-	-	-	/
	Нижи ниво	0,5	1,0	0,6	4,5	24,5
	Средњи ниво	38,0	44,8	44,8	56,9	66,6
	Високи ниво	61,5	54,2	54,5	38,6	8,8

Табела 5. Запослени према пропорцији радног времена проведеног у **читању упутстава и техничке документације**, по занимањима, %

	Већина радног времена	Половина радног времена и више	Део радног времена	Мало радног времена	Нимало радног времена
Укупно	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Руководиоци (директори), функционери и законодавци	9,6	7,7	9,1	6,5	1,7
Стручњаци и уметници	42,6	38,9	29,9	18,5	7,0
Инжењери, стручни сарадници и техничари	21,6	20,2	20,1	19,3	7,4
Административни службеници	15,3	14,8	10,6	9,5	5,9
Услужна и трговачка занимања	3,6	5,9	9,7	14,1	19,0
Пољопривредници, шумари, рибари и сродни	/	-	1,0	4,7	15,1
Занатлије и сродни	3,8	8,4	11,5	13,1	13,5
Руковаоци машинама и постројењима, монтери и возачи	1,4	3,1	5,4	10,9	15,6
Једноставна занимања	-	/	1,6	2,7	14,4
Војна занимања	1,7	0,6	1,2	0,7	0,3

Табела 6. Запослени према пропорцији радног времена проведеног у **релативно компликованим прорачунима**, по образовном нивоу и старосним групама, %

	Већина радног времена	Половина радног времена и више	Део радног времена	Мало радног времена	Нимало радног времена
Образовни ниво	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Без школе	-	-	-	-	/
Нижи ниво	/	/	/	5,8	15,2
Средњи ниво	34,6	38,5	41,7	50,2	63,1
Високи ниво	64,7	60,9	58,0	44,0	21,6
Старосне групе	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
15–24 године	/	/	2,7	4,5	6,4
25–34	20,1	25,5	19,9	18,4	21,7
35–44	37,7	30,4	32,4	31,3	25,9
45–54	28,4	25,2	24,3	26,0	24,5
55–64	9,2	13,7	18,1	17,0	17,5
65 и више година	/	/	2,6	2,7	3,9

Табела 7а. Запослени према пропорцији радног времена проведеног у **употреби дигиталних уређаја и читања радних упутстава**, %

		Читање упутстава и техничке документације					
		већина радног времена	половина радног времена и више	део радног времена	мало радног времена	нимало радног времена	укупно
Употреба дигиталних уређаја	Већина радног времена	17,1	11,3	26,9	23,2	21,5	100,0
	Пола радног времена и више	3,3	14,9	30,6	26,7	24,4	100,0
	Део радног времена	2,1	4,4	30,7	27,7	35,1	100,0
	Мало радног времена	1,3	2,9	14,4	41,5	40,0	100,0
	Нимало радног времена	0,3	0,6	3,9	11,8	83,4	100,0

Табела 7б. Запослени према пропорцији радног времена проведеног у **употреби дигиталних уређаја и раду на релативно компликованим прорачунима**, %

		Рад на релативно компликованим прорачунима					
		већина радног времена	половина радног времена и више	део радног времена	мало радног времена	нимало радног времена	укупно
Употреба дигиталних уређаја	Већина радног времена	11,2	8,0	14,4	15,1	51,3	100,0
	Пола радног времена и више	1,8	5,4	16,5	17,8	58,5	100,0
	Део радног времена	1,1	1,4	8,5	15,5	73,5	100,0
	Мало радног времена	0,7	1,0	4,1	16,5	77,8	100,0
	Нимало радног времена	0,4	0,2	1,1	3,7	94,6	100,0

Табела 8а. Запослени према пропорцији радног времена проведеног у раду на **тешким физичким пословима**, по полу и групама старости, %

		Већина радног времена	Половина радног времена и више	Део радног времена	Мало радног времена	Нимало радног времена
Укупно	Старосне групе	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	15–29 година	16,2	16,7	15,7	15,0	15,6
	30–59 година	72,5	70,9	72,8	72,3	74,4
	60 и више година	11,3	12,4	11,5	12,7	10,1
Мушкарци	Укупно	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	15–29 година	18,2	17,3	16,4	15,7	16,0
	30–59 година	70,8	69,9	71,5	70,3	72,4
	60 и више година	11,0	12,8	12,1	14,0	11,6
Жене	Укупно	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	15–29 година	12,5	15,6	14,6	14,1	15,2
	30–59 година	75,7	72,7	74,9	75,0	76,1
	60 и више година	11,8	11,7	10,5	11,0	8,8

Табела 8б. Запослени према пропорцији радног времена проведеног у раду на **тешким физичким пословима**, по образовном нивоу, %

	Већина радног времена	Половина радног времена и више	Део радног времена	Мало радног времена	Нимало радног времена
Укупно	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Без школе	/	/	/	/	/
Нижи ниво	26.9	24.2	16.8	12.7	3.4
Средњи ниво	67.0	69.4	73.3	69.6	45.5
Високи ниво	5.6	6.3	9.9	17.6	51.0

Табела 9. Запослени према пропорцији радног времена проведеног у **обављању прецизних задатака прстима**, по полу и групама занимања, %

		Већина радног времена	Половина радног времена и више	Део радног времена	Мало радног времена	Нимало радног времена
Укупно	Укупно	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	Руководиоци (директори), функционери и законодавци	2,9	/	2,6	2,4	4,9
	Стручњаци и уметници	10,1	5,5	12,2	10,9	17,3
	Инжењери, стручни сарадници и техничари	12,7	22,4	17,4	14,6	11,9
	Административни службеници	/	/	2,4	3,8	10,1
	Услужна и трговачка занимања	10,1	10,9	9,5	14,2	16,9
	Пољопривредници, шумари, рибари и сродни	1,8	3,1	5,1	15,0	10,7
	Занатлије и сродни	31,8	32,4	33,5	21,0	6,8
	Руковаоци машинама и постројењима, монтери и возачи	22,0	18,5	12,0	11,0	10,8
	Једноставна занимања	7,6	3,2	4,2	6,0	10,0
	Војна занимања	-	-	/	/	/
Мушкарци	Укупно	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	Руководиоци (директори), функционери и законодавци	5,0	/	3,3	2,7	5,8
	Стручњаци и уметници	6,7	5,5	9,0	8,0	13,6
	Инжењери, стручни сарадници и техничари	7,8	15,7	9,5	9,9	10,3
	Административни службеници	/	/	/	2,6	7,7
	Услужна и трговачка занимања	5,8	6,0	6,5	10,4	12,4
	Пољопривредници, шумари, рибари и сродни	2,4	/	5,7	17,5	12,6
	Занатлије и сродни	46,5	48,5	47,4	28,6	10,0
	Руковаоци машинама и постројењима, монтери и возачи	18,9	14,4	12,1	14,1	17,0
	Једноставна занимања	5,6	/	2,8	5,3	9,4
	Војна занимања	-	-	/	/	/
Жене	Укупно	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	Руководиоци (директори), функционери и законодавци	/	/	/	/	3,9
	Стручњаци и уметници	13,7	5,6	16,6	15,6	21,7
	Инжењери, стручни сарадници и техничари	18,1	30,1	28,7	22,2	13,7
	Административни службеници	/	-	3,4	5,9	13,0
	Услужна и трговачка занимања	14,7	16,6	13,7	20,5	22,4
	Пољопривредници, шумари, рибари и сродни	/	/	4,3	11,1	8,4
	Занатлије и сродни	15,8	14,0	13,7	8,9	2,9
	Руковаоци машинама и постројењима, монтери и возачи	25,3	23,3	11,8	6,1	3,1
	Једноставна занимања	9,7	/	6,2	7,2	10,8
	Војна занимања	-	-	-	/	/

Табела 10. Запослени према пропорцији радног времена проведеног у комуникацији са лицима из предузећа/ван предузећа, по полу и образовном нивоу, %

		Комуникација са колегама из предузећа			Комуникација са лицима изван предузећа		
		минимум половина радног времена	део или мали део радног времена	нимало радног времена	минимум половина радног времена	део или мали део радног времена	нимало радног времена
Укупно	Укупно	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	Без школе	-	/	/	/	/	/
	Нижи ниво	5,9	14,0	25,6	4,0	14,3	19,5
	Средњи ниво	58,5	60,0	57,9	57,4	55,6	65,4
	Високи ниво	35,6	25,8	15,9	38,6	29,9	15,0
Мушкарци	Укупно	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	Без школе	-	/	/	/	/	/
	Нижи ниво	6,7	14,7	25,7	4,6	16,4	16,8
	Средњи ниво	63,1	65,1	59,1	60,0	60,8	70,1
	Високи ниво	30,1	20,1	14,5	35,3	22,6	12,9
Жене	Укупно	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	Без школе	-	-	/	-	/	-
	Нижи ниво	5,0	13,2	25,4	3,5	10,5	23,2
	Средњи ниво	53,3	53,8	55,6	55,4	46,4	58,9
	Високи ниво	41,7	32,9	18,4	41,1	43,0	17,8

Табела 11. Запослени према пропорцији радног времена проведеног у саветовању или подучавању других лица, по полу и образовном нивоу, %

	Већина радног времена	Половина радног времена и више	Део радног времена	Мало радног времена	Нимало радног времена
Пол	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Мушкарци	38,0	47,5	56,8	53,8	57,1
Жене	62,0	52,5	43,2	46,2	42,9
Образовни ниво	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Без школе	-	-	-	-	/
Нижи ниво	1,0	2,7	2,9	5,0	16,7
Средњи ниво	21,4	39,1	48,2	57,2	64,5
Високи ниво	77,6	58,2	48,9	37,8	18,6

② Степен аутономије при обављању радних задатака

Табела 12. Запослени према степену аутономије у редоследу и садржају радних задатака, по групама старости, %

		15–29 година	30–59 година	60 и више год.	Укупно
Степен утицаја на редослед радних задатака	Лице има потпуну слободу	13,9	20,5	32,3	100,0
	Лице може донекле да утиче	39,1	41,7	41,6	100,0
	Лице не може да утиче	47,0	37,8	26,1	100,0
Степен утицаја на садржај радних задатака	Лице има потпуну слободу	10,9	16,5	26,5	100,0
	Лице може донекле да утиче	33,3	35,9	38,9	100,0
	Лице не може да утиче	55,8	47,6	34,6	100,0

③ Степен репетитивности радних задатака

Табела 13. Запослени према репетитивности радних задатака, образовном нивоу и статусу у запослености, %

	Већина задатака се понавља	Има доста понављања	Има умерено понављања	Има веома мало понављања	Нема понављања	Укупно
Укупно	18,1	39,0	30,7	7,1	5,2	100,0
Без школе	/	/	/	/	/	100,0
Нижи ниво	20,7	44,8	24,8	5,7	4,0	100,0
Средњи ниво	19,6	40,8	29,1	5,3	5,2	100,0
Високи ниво	13,5	32,5	36,6	11,5	5,8	100,0
Самозапослени	14,4	36,2	35,4	8,8	5,2	100,0
Запослени радници	19,3	39,3	29,7	6,7	5,0	100,0
Неплаћени породични радник	8,1	44,1	31,8	7,8	8,3	100,0

④ Степен стандардизације радних задатака

Табела 14. Запослени према степену стандардизације радних задатака, образовном нивоу и статусу у запослености, %

	Већина послова је прецизно описана строгим процедурама	Велики број послова је прецизно описан строгим процедурама	Умерен број послова је прецизно описан строгим процедурама	Веома мали број послова је прецизно описан строгим процедурама	Нема послова који су описани строгим процедурама	Укупно
Укупно	15,4	25,1	21,9	14,0	23,7	100,0
Без школе	-	/	/	/	/	100,0
Нижи ниво	4,6	16,3	18,5	19,1	41,5	100,0
Средњи ниво	14,7	25,4	22,1	13,7	24,2	100,0
Високи ниво	22,0	28,4	22,9	12,3	14,3	100,0
Самозапослени	8,8	17,6	22,2	17,6	33,7	100,0
Запослени радници	17,5	27,5	22,2	12,8	20,0	100,0
Неплаћени породични радник	/	5,7	14,0	23,1	55,8	100,0

МЕТОДОЛОШКА ОБЈАШЊЕЊА

Модул „Радне вештине“ спроведен је на основу Уредбе (ЕУ) 2019/1700 Европског парламента и Савета од 10. октобра 2019. године, у оквиру Анкете о радној снази, током читаве 2022. године, с циљем да пружи информације о:

- коришћењу вештина у раду
- степену аутономије при обављању задатака у вези са послом
- степену понављања и стандардизације радних задатака.

УПИТНИК

Модул укључује 11 варијабли које се односе на:

- Време утрошено на рад на дигиталним уређајима
- Време утрошено на читање радних приручника и техничке документације
- Време утрошено на обављање релативно сложених прорачуна
- Време утрошено на тежак физички рад
- Време проведено на задацима који укључују спретност прстију
- Време проведено у интеракцији са лицима из истог предузећа или организације
- Време проведено у интеракцији са лицима изван предузећа или организације
- Време утрошено на саветовање, обуку или подучавање других лица
- Степен аутономије приликом извршавања радних задатака
- Степен репетитивности радних задатака
- Обим радних задатака прецизно описаних строгим процедурама

За све варијабле у оквиру овог модула евидентирани су субјективне перцепције испитаника. Испитаници су одабрали модалитет одговора који су сматрали најприкладнијим.

ИСПИТАНИЦИ

Питања се односе на две категорије испитаника старости од 15 до 74 године:

- Запослена лица
- Лица која у тренутку анкетирања нису запослена, а која су остала без посла у претходна 24 месеца

УЗОРАК

Узорком су обухваћена домаћинства која припадају првом таласу анкетирања у оквиру АРС узорка, односно домаћинства која се анкетирају на терену, лицем у лице, путем лаптопа (САПИ метод).

Напомена: Анкета о радној снази користи узорак ротирајућих панела, где свако домаћинство учествује у анкетирању четири пута у року од 18 месеци. Ротирајућа шема 2-2-2 подразумева да домаћинство улази у узорак два узастопна квартала, има паузу у наредна два квартала и затим опет улази у узорак следећа два квартала.

Величина узорка за модул о радним вештинама износила је 4810 домаћинстава квартално (једна ротациона група), односно 19 240 годишње. У оквиру тог броја, 13.664 лица испуњавало је услов да учествује у додатном модулу, док је 12.271 лице одговарало на упитник.

ЈЕДИНИЦА ПОСМАТРАЊА И ЈЕДИНИЦА АНКЕТИРАЊА

Јединица избора и јединица посматрања је домаћинство изабрано у узорак за Анкету о радној снази. Јединица анкетирања је члан изабраног домаћинства, и то сва запослена лица, као и лица која не раде, али су имала посао у претходна 24 месеца.

ПЕРИОД ПОСМАТРАЊА

Седмица која претходи седмици анкетирања представља период посматрања. Дефинисана је као период од седам дана, који почиње понедељком а завршава се недељом. Анкетирање траје 14 дана након посматране седмице.

➔ ДЕФИНИЦИЈЕ

1. Употреба дигиталних уређаја

Под коришћењем дигиталних уређаја подразумева се колико је испитаник користио компјутер (лаптоп), таблет или паметни телефон за извршавање радних задатака, при чему су у методолошком смислу обухваћени и коришћење интернета, видео-позиви, размена порука или и-мејлова било мобилним телефоном или путем интернета, коришћење различитих програма односно софтвера за компјутер/таблет/телефон.

2. Читање упутстава и техничке документације

„Упутства и техничка документација“ односе се на документа која пружају неопходне и/или корисне информације за спровођење радних задатака; документа која омогућавају кориснику да буде „у току“ са информацијама из његове струке (научна/стручна литература итд.); документа за самообуку, уколико се читају током радних сати и омогућавају кориснику да обави своје радне задатке. Приручници и техничка документа у вези са радом могу бити у папирној или електронској форми.

3. Рад на релативно компликованим прорачунима

Варијабла одређује пропорцију времена које је испитаник провео на релативно компликованим прорачунима током рада. Подразумева прорачуне који укључују разломке, проценте, комплексније математичке функције од основних. Израчунавање може да се обавља употребом калкулатора, софтвера, али и ручно или ментално.

4. Бављење тешким физичким пословима

Физички послови односе се на активности као што су подизање, гурање, повлачење или ношење предмета, коришћење тешких инструмената, подизање или померање људи (укључујући децу), заузимање заморних или болних положаја (укључујући дуго стајање), коришћење мишићне снаге у акцији (војници, полицајци).

5. Обављање прецизних задатака прстима

Питање се фокусира на вешту употребу прстију, односно способност прецизног координисања покрета прстију како би се хватали или састављали предмети и манипулисало њима. Спретност, тј. агилност прстију подразумева одређен ниво прецизности.

6. Комуникација са лицима из истог предузећа или организације

Варијабла описује удео времена које је испитаник провео у интеракцији са колегама из истог предузећа или организације. Интеракција подразумева вербалну комуникацију у радне сврхе. Узимају се у обзир интеракције лицем у лице, телефоном или путем видео-ћаскања. Такође се узимају у обзир само интеракције у радне сврхе.

7. Комуникација са лицима ван предузећа

Варијабла описује удео времена које је испитаник провео у вербалној комуникацији са лицима изван предузећа у радне сврхе. Лица ван предузећа или организације могу укључивати клијенте, купце, пацијенте (за лекаре, зубаре, медицинске сестре), ученике, студенте (за наставнике, учитеље), децу, старије особе, особе са инвалидитетом (за медицинске сестре, неговатеље), путнике (за возаче, стјуардесе), посетиоце (за кураторе, кустосе, водиче), лица из друге компаније са којима постоји блиска сарадња итд.

8. Обука или подучавање других лица

Варијабла описује удео времена које испитаник проводи у саветовању, обуци или подучавању других лица из или ван предузећа или организације. Узима се у обзир интеракција лицем у лице, телефоном или видео-комуникација. Давање савета, обука или настава могу се одвијати у неформалном окружењу.

9. Степен аутономије при обављању свакодневних радних задатака

Варијабла има за циљ да идентификује колико испитаник може утицати на начин извођења посла. Обухвата две димензије утицаја, на (1) редослед и (2) садржај задатака. Варијабла мери степен до којег испитаник мисли да може утицати на њих. Сходно томе, он не мери стварни утицај, већ његову субјективну перцепцију. Утицај на садржај задатака значи да испитаници имају одређену слободу да одлучују о томе како ће испунити своје задатке, што подразумева приступе, методе, алате или коришћене изворе информација.

10. Репетитивност радних задатака

Варијабла описује у којој мери се задаци испитаника понављају, односно да ли испитаник на исти начин спроводи сличне задатке током свог радног дана. Понављање на исти начин односи се на радни задатак који се често спроводи без икаквих варијација/промена/прилагођавања.

11. Стандардизација радних задатака

Варијабла описује у којој мери испитаник мора да се придржава строго дефинисаних процедура како би могао да изврши радне задатке. Строге процедуре су правила која одређују време и редослед радњи, метод који ће се користити за извршавање задатка, као и употребу и саопштавање његових резултата.

Републички завод за статистику од 1999. године не располаже подацима за АП Косово и Метохија, тако да они нису садржани у обухвату података за Републику Србију (укупно).

ЗНАЦИ

- = нема појава
- / = мали број појава, оцена није публикована

Контакт: ars@stat.gov.rs, тел.: 011 2412-922, локал 372
Издаје и штампа: Републички завод за статистику, 11 050 Београд, Милана Ракића 5
Телефон: 011 2412-922 (централа) • Телефакс: 011 2411-260 • stat.gov.rs
Одговара: др Миладин Ковачевић, директор
Тираж: 20 • Периодика излажења: повремена